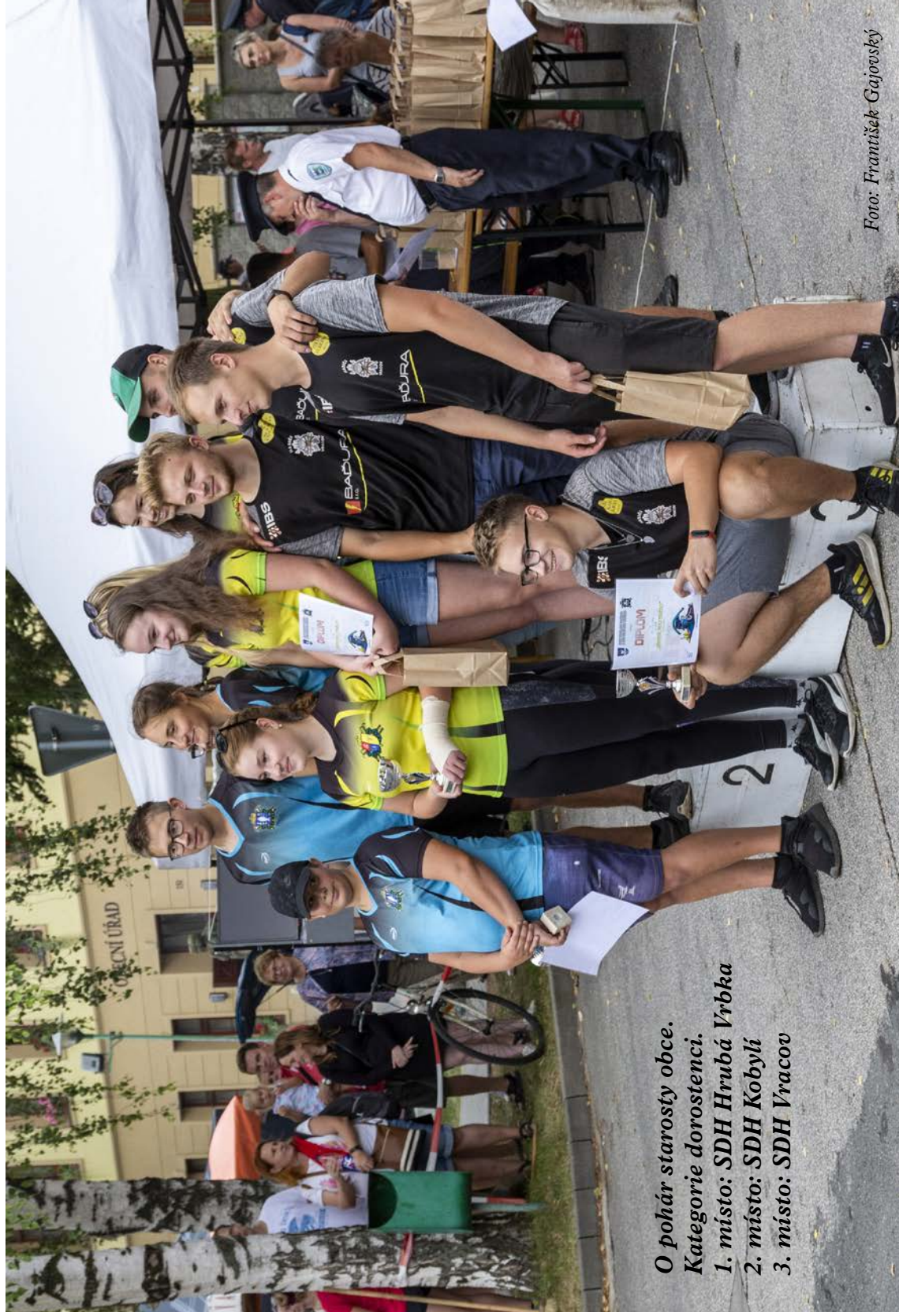

ZPRAVODAJ 2020 / 3

Velká nad Veličkou

O pohár starosty obce.

Kategorie dorostenci.

1. místo: SDH Hrubá Vrbka

2. místo: SDH Kobylí

3. místo: SDH Vracov

Slovo starosty

Vážení spoluobčané,
právě se Vám dostává do rukou třetí číslo Velického zpravodaje v letošním roce, a to v době, kdy se již hlásí o slovo podzim a můžeme tak bilancovat průběh právě končícího letního období, které se dost výrazně lišilo od těch přededešlých. Odlišné ať už z důvodu snížení vláhového deficitu, kdy jsme se po letech opět dočkali většího množství srážek a kromě srpnových veder byla i teploty přijatelnější. Odlišného ale také z důvodu nekonání tradičních letních akcí, ke kterým v naší obci neodmyslitelně patří *Horňácké slavnosti* a *Ozvěny Horňácka*. Zrušeny byly rovněž další kulturní a sportovní akce a bohužel ani v době psaní těchto řádků nikdo nemůže zaručit, zda a do jaké míry nás mohou opět čekat restriktivní opatření z hlediska pořádání již naplánovaných akcí a zamezení shromažďování většího počtu osob v souvislosti s možnou druhou vlnou výskytu onemocnění COVID-19. I přes tyto skutečnosti se podařilo uskutečnit již 50. ročník *Horňácké pětadvacítky*, jejíž konání bylo spojeno dne 1. srpna 2020 se slavnostním otevřením zrekonstruovaného stadionu v naší obci, za účasti hejtmana Jihomoravského kraje a dalších představitelů veřejné správy a sportu. Pořádání tohoto tradičního běhu měl opět na starosti organizační tým TJ Kordárna Velká nad Veličkou a svého úkolu se

zhostil na výbornou. V době původně plánovaného termínu Horňáckých slavností se v prostorách kulturního domu uskutečnil pořad „*Hrajte, že ně hrajte aneb Horňácké trochu jinak*“, který byl připraven ve spolupráci s Českým rozhlasem Brno jako ukázka svébytného horňáckého folkloru.

I v tomto případě se jednalo o velmi vydařenou akci, jejíž první část byla Českým rozhlasem Brno i živě vysílána. Velký dík patří organizátorům i všem účinkujícím.

Již v úvodu jsem zmínil počasí a nemohu i nevzpomenout, k čemu postupně došlo v období od 19. do 21. června letošního roku. V důsledku srážek, které předcházely uvedenému víkendů a pokračovaly i v jeho průběhu, došlo nejprve v pátek 19. června 2020 k tragické události, kdy při sjíždění Veličky utonul jeden z vodáků. Stalo se to v době, kdy výška hladiny dosáhla na Veličce 1. stupně povodňové aktivity. Následně se situace v průběhu soboty nadále zhoršovala, v důsledku čehož byla v podvečer svolána povodňová komise a vyhlášen 2. stupeň povodňové aktivity. Třetího stupně povodňové aktivity – stavu ohrožení – bylo dosaženo krátce před desátou hodinou večerní a Velička kulminovala na výšce hladiny 171 cm a vteřinovém průtoku 57,9 m³. Obdobná výška hladiny a průtok se pohybovaly v těchto hodnotách prakticky až do nedělní čtvrté

hodiny ranní. V naší obci byl rovněž zřízen štáb pro celkem 14 zasahujících jednotek hasičů na Hornácku. K dispozici byly také hlídky orgánů Policie České republiky. Díky profesionálně odvedené práci zasahujících jednotek a pomoci řady dobrovolníků nedošlo ani k větším škodám na majetku. Výborně zafungovalo i využití techniky ze soukromého sektoru a zabezpečení zasahujících jednotek stravou. Své poděkování všem zasahujícím příslušníkům Integrovaného záchranného systému a všem dobrovolníkům vyjádřila jak rada obce, tak následně v rámci svého zasedání i zastupitelstvo obce.

Nadcházející období se vyznačuje počátkem nového školního roku, který, jak pevně věřím, nebude provázen restriktivními opatřeními, která máme ještě v živé paměti. Tak, jak se již v naší zemi stalo pravidlem, i tento rok je rokem volebním

a čekají nás o prvním říjnovém víkendu volby do zastupitelstev krajů a v případě našeho volebního obvodu i do senátu. Volby rozhodnou o novém složení zastupitelstva kraje, což je z hlediska obcí vždy velmi důležité, a proto věřím ve vaši hojnou účast. I pro letošní podzim je připravena řada akcí, kdy budete o jejich pořádání vždy s předstihem informováni.

Vážení spoluobčané,

dovoluji mi z tohoto místa popřát Vám hodně pohody a pevného zdraví, co nejméně výkyvů počasí a také restrikcí, souvisejících s koronavirem SARS-CoV-2. Naším školákům přeji takové studijní výsledky, ze kterých budou mít radost nejen oni, ale i jejich rodiče a pedagogický sbor. Organizátorům jednotlivých akcí přeji jejich hladký průběh ke spokojenosti jejich a i jejich návštěvníků.

S úctou Petr Šmidrkal, starosta

Zastupitelstvo a rada obce Velká nad Veličkou informují

INFORMUJÍ

O závěrech z 8. zasedání zastupitelstva a schůzi rady obce. Zastupitelstvo obce na svém 8. zasedání schválilo závěrečný účet za rok 2019 a účetní závěrku za rok 2019. Současně projednalo a vzalo na vědomí informace o hospodaření obce za období leden až květen 2020. Zastupitelstvo obce dále schválilo rozpoč-

tové opatření č. 2 k rozpočtu obce pro rok 2020. Změny souvisejí v oblasti příjmů s prodejem teleskopického manipulátoru a dodávkového automobilu, které činí úhrnem 325.000 Kč. Dále se jedná o dotaci ve výši 90.000 Kč na zabezpečení činnosti pracovníků v rámci VPP, obdrženou dotaci na rekonstrukci kotelny na DPS ve

výši 427.000 Kč a daň z příjmu právnických osob ve výši 87.000 Kč; celkem se jedná o navýšení příjmů o částku 929.000 Kč. U výdajů se jedná o navýšení částky v rámci zabezpečení vlastních zdrojů u rekonstrukce stadionu o 500.000 Kč, zpracování projektové dokumentace v lokalitách Lose a Kovoděl ve výši 630.000 Kč, navýšení o částku 1.900.000 Kč, stanovenou na základě odborného posudku za účelem pořízení nemovitosti v centru obce a s tím související snížení výdajů o částku 950.000 Kč, původně určených na vybudování opěrné zdi v téže lokalitě. Rovněž byla navýšena o 30.000 Kč částka na zabezpečení činnosti při krizových opatřeních a z minulých let byla převedena částka 1.358.000 Kč. Výdaje byly celkově navýšeny o 2.287.000 Kč. V majetkoprávní oblasti zastupitelstvo obce rozhodlo o odkoupení několika pozemků od soukromých vlastníků, přičemž se jedná o pozemky, které se nacházejí pod místními komunikacemi a lze je tak z hlediska obce považovat za strategické. Rovněž bylo schváleno usnesení k odkoupení nemovitosti č. p. 140, včetně pozemků, a to za cenou obvyklou na základě ocenění znaleckým posudkem (viz výše uvedené výdaje). Zastupitelstvo obce vyjádřilo souhlas se zařazením do územní působnosti MAS Hornácko a Ostrožsko z.s., který úzce souvisí s novým programovým obdobím na roky 2021 až 2027. Zastupitelstvo obce schválilo navýšení dotace TJ Kordárna Velká nad Veličkou, z.s. ve výši 1.000.000,- Kč na dofinancování rekonstrukce sportovního areálu a rovněž tak dotaci ve výši 70.000 Kč na organizaci silničního běhu *Hornácká 25*. Naopak,

na základě podkladů obdržených od SK Házená Velká nad Veličkou, z.s., neumožňujících relevantní posouzení oprávněnosti požadavku na navýšení dotace o částku 160.000 Kč, zastupitelstvo požadované navýšení neschválilo. Rovněž byla schválena smlouva o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje ve výši 1.181.900 Kč na rozšíření vodovodu na náměstí.

Rada obce opakovaně projednala a schválila souhlasy vlastníka s realizací a udržitelností opatření v souvislosti s projekty „Obnova lučních tratí“ a „Obnova pastvin a sadů v Hloží“, schválila smlouvu o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na pořízení prostředků požární ochrany pro SDH JPO II Velká nad Veličkou, kde celková výše dotace činí 197.000 Kč. Rovněž schválila, na základě výsledků výběrového řízení v rámci veřejné zakázky na pořízení cisternové automobilové stříkačky, kupní smlouvu mezi obcí a společností THT Polička, s.r.o., jejímž předmětem je pořízení vozidla CAS 30 – T 815-7, 6x6.1 v celkové hodnotě 7.499.459 Kč včetně DPH. Dotace ze státního rozpočtu činí 2.500.000 Kč a kofinancování z rozpočtu Jihomoravského kraje bude ve výši 1.666.000 Kč, v souladu se smlouvou o poskytnutí dotace z rozpočtu JMK, která byla schválena radou obce. Na základě výsledků výběrového řízení v rámci veřejné zakázky na stavební práce malého rozsahu rada obce schválila smlouvu se společností TEWIKO systems, s.r.o. za účelem vybudování multifunkční hrací plochy v areálu mateřské školy. Dotace na tuto akci ze státního rozpočtu činí 568.800 Kč, tj. 70 % uznatel-

ných nákladů. Dále byly řešeny záležitosti majetkoprávního charakteru, pronájem nebytových prostor, stav zpracování projektové dokumentace pro předpokládané investiční akce, opatření ke zvýšení bezpečnosti v dopravě apod.

O aktuálně probíhajících stavebních akcích a opravách. Byla dokončena akce „Rekonstrukce sportovního areálu – Velká nad Veličkou“, včetně kolaudace a předání stavby. Probíhají demolice Diana baru na bytovkách a budovy pizzerie. Probíhá příprava veřejné zakázky „Velká nad Veličkou, místní komunikace u Jandového“, projektová příprava za účelem rozšíření vodovodu v ulici Pod Nádražím a vybudování inženýrských sítí za Kovodělem. Na základě statického posudku a výsledků geologického průzkumu je připravován projekt opěrné stěny k zamezení sesuvu půdy a části chodníku do Veličky. Byla dokončena rekonstrukce silnoproudé elektrotechniky v objektu mateřské školy. Byla provedena odstávka aktivací nádrže na ČOV za účelem vyčištění aktivace od usazenin, výměny provzdušňovacích gum a montáže 2 nových míchadel. V rámci projektové přípravy byla projednána a schválena trasa vedení vodovodu podél komunikace I/71, a to i v souvislosti s přípravou projektové dokumentace pro vybudování cyklotrasy. Probíhá připomínkové řízení k návrhu rozšíření počtu přechodů pro chodce, popřípadě míst pro

přecházení, na komunikaci I/71. Projektově byla dokončena příprava vybudování parkoviště na bytovkách a uzavřena smlouva s administrátorem veřejné zakázky pro výběr zhotovitele.

O přípravách a plánování kulturních a dalších akcí v následujícím období. V nadcházejícím období se předpokládá konání, z důvodu epidemiologické situace, dříve plánovaných a přesunutých akcí, jejichž termíny konání budou vždy v dostatečném časovém předstihu zveřejněny. Jedná se zejména o Pohádkovou cestu za dobrodružstvím, promítání archivních filmů, znalostní Hornácký kvíz nejen pro seniory, setkání u vánočního stromku, divadelní představení, hodový jarmark a hodové zpívání, Šlágr párty a v neposlední řadě o filmový klub.

DĚKUJÍ

Všem zasahujícím příslušníkům Integrovaného záchranného systému a všem dobrovolníkům, kteří se zapojili do činností eliminujících možné dopady povodňové situace, organizátorům 50. ročníku *Hornácké 25*, organizátorům Železného hasiče a soutěží hasičských družstev v požárním útoku, organizátorům příměstského tábora při MZŠ Velká nad Veličkou a organizátorům, pořadatelům a dobrovolníkům, kteří se zapojili do přípravy a průběhu dalších kulturních a sportovních akcí.

Oprava čistírny odpadních vod

Ti, kteří navštěvují sběrný dvůr, si možná ve dnech 10.–18. června všimli vypuštěné aktivační nádrže čistírny odpadních vod (ČOV), která se nachází ve stejném areálu. ČOV byla uvedena do trvalého provozu v lednu roku 2000 a slouží pro čištění odpadních vod nejen z kanalizační sítě obce Velká nad Veličkou, ale i sousedního Javorníka.

Odpadní voda je vedena přes strojně stírané česle, lapák písku a plovoucích nečistot do aktivační a dosazovací nádrží a poté již vyčištěná do vodního toku Velička. Přebytečný kal z čistícího procesu je

přes zahušťovací nádrž přečerpáván do lisovny, kde je zbaven přebytečné vody a poté likvidován na kompostárně.

Zmiňovaná aktivační nádrž je železobetonová kruhová nádrž o průměru 19 m, která pojme úctyhodných 1586 m³ odpadních vod. Nyní ale k tomu, proč byla nádrž vypuštěna:

Na začátek léta letošního roku jsme naplánovali větší opravu, při které bylo nutné čistírnu na nezbytně nutnou dobu odstavit. K této odstávce jsme získali od vodoprávního úřadu povolení k mimořádnému vypouštění odpadních vod, které

prošly pouze hrubým předčištěním na česlích a v lapáku písku a plovoucích nečistot. V rámci tohoto mimořádného vypouštění byly ve stanovených intervalech odebrány vzorky vod na odtoku z ČOV i ve vodním toku Velička, aby bylo možné hodnotit míru znečištění. Ani v jednom případě nedošlo k překročení povolených limitů.

Během opravy, po kompletním vyčerpání a vyčištění aktivační i dosazovacích nádrží od usazenin, byla osazena dvě nová míchadla do aktivační nádrže, neboť ze

dvou původních bylo funkční pouze jedno a vzhledem k jeho stáří už nastal problém s dostupností náhradních dílů. Dále byly vyměněny aerační elementy na provzdušňovacím systému a provedena celková kontrola stavu technologie v této části čistírny s následnou výměnou poškozených součástí.

Na opravě se podílelo několik odborných firem a provozní pracovníci obce, bylo zapotřebí použití autojeřábu i lezecké techniky. Celkové náklady na tuto akci činily téměř 1,2 mil. Kč vč. DPH.

Zdeněk Skopal, místostarosta

Podzim 2020 v Kulturním domě

Taneční kurz

Kurz je vhodný pro začátečníky i mírně pokročilé, pod vedením tanečního mistra Libora Brožíka.

První zahajovací lekce 30. 9. v 19.30.

Přihlášky na mail: pachlova@obecvelka.cz, tel: 606 025 909 nebo na stránkách facebooku Kulturní dům Velká nad Veličkou.

Kurz šití pro začátečníky

Chcete si ušít vlastní krásné módní oblečení nebo poradit s upravením stávajícího? Láká vás šití, ale nevíte si rady s šicím strojem? Chcete pochopit střihy a naučit se s nimi pracovat a upravovat je přímo na konkrétní postavu? Pak vám nabízíme kurz šití pro začátečníky.

První informační hodina proběhne v pondělí 5. 10. 2020 v 18.00 v malém sále.

Přihlášky na mail: pachlova@obecvelka.cz, tel: 606 025 909

Filmový klub

Přijďte v neděli 18. 10. v 18. 00 za filmem
Výběr filmů od hollywoodského studia Warner Bros a studia Vertical Entertainment bude probíhat na facebooku kulturního domu. V anketě bude možnost hlasovat pro jeden ze tří filmů a výherní film promítneme.

Informace o filmech najdete na www.kdvelka.cz nebo na stránkách facebooku Kulturní dům Velká nad Veličkou

Hody

24. 10. 2020

16.00 Hodový jarmark před kulturním domem

19.00 Hodové zpívání s koštěm vína

Šlágr party od Šlágr party

8. 11. 2020 od 16.00

Šlágr parta ve složení Karel Peterka, Mára, Helena Hamplová a Frankie Zhynov v současnosti dobývá česká, moravská a slovenská pódia. Repertoár skupiny tvoří vlastní písničky plné energie a dobré pohodové nálady.

Vstupenky jsou již v předprodeji v kanceláři kulturního domu nebo v knihovně.

Vstupné 250 Kč

Vánoční ladění

22. 11. 2020 od 10.00 do 20.00

Burza vánočních ozdob, doplňků a receptů, spojená s pečením perníčků a tvořením v duchu Vánoc.

Další akce budou postupně přidávány. Doufáme, že se hygienická opatření již nebudou zpříšňovat a my budeme moci uskutečnit vše podle plánů.

Posilovna opět v provozu

Po prázdninové pauze je posilovna ve sportovní hale opět v provozu.

S kvalifikovanými trenéry Annou a Karlem Baierlovými si můžete nastavit svůj fitness program a vybrat si z těchto permanentek.

CENÍK VSTUPŮ A PERMANENTEK

1 vstup	50,-
10 vstupů	400,-
měsíční	460,-
studentská 10 vstupů	200,-
seniorská 10 vstupů	280,-

V posilovně dodržujte prosím rozestupy alespoň 2 metry a používejte desinfekci.

Vzhledem k hygienickým opatřením ve vnitřních prostorách je nutná rezervace na tel: 736 682 215.

PROVOZNÍ DOBA ZŮSTALA NEZMĚNĚNÁ

Pondělí	9.00–11.00	14.30–20.30
Úterý		14.30–20.30
Středa	9.00–11.00	14.30–20.30
Čtvrtek		14.30–20.30
Pátek	9.00–11.00	14.30–20.30

ZUŠ ve školním roce 2020/2021

Je tady nový školní rok, radostná chvíle, která je tentokrát spojena s mnohými otázkami a lehkou nejistotou. Pandemie koronaviru značně zamíchala kartami a některými stálíci v provozu uměleckého školství. Jsme ale optimisté a věříme, že vše bude směřovat k lepšímu a výuka bude jen minimálně omezena.

Nejdříve ale radostná zpráva. Podařilo se navýšit kapacitu ZUŠ Velká nad Veličkou na 120 žáků. Přestože do konce roku 2020 nedojde ze strany zřizovatele k adekvátnímu navýšení finančních prostředků, rozhodli jsme se situaci využít už od září a zřídili jsme nový hudební obor – zpěv. Vyučovat ho bude naše nová kolegyně Mgr. Miroslava Zalubilová.

Provoz ZUŠ bude ve školním roce 2020/2021 probíhat běžným způsobem, tedy prezenčně ve všech typech výuky. Na doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy dochází ke zvýšeným hygienickým opatřením při pohybu v budově školy. Dovolím si shrnout základní parametry provozu, detaily jsou k dispozici na stránkách MŠMT:

- Nevyžaduje se prohlášení o bezinfekčnosti při prvním vstupu do budovy.
- U zdravých osob není vyžadováno použití roušky (tato situace může být změněna v návaznosti na epidemiologickou situaci).
- **Osoby s příznaky infekčních chorob** (zvýšená teplota, horečka, kašel, rýma, dušnost, bolest v krku, bolest hlavy, bolest svalů, průjem, ztráta chuti a čichu) **nemají povolen vstup do budovy.**

- Žákům s chronickým a alergickým onemocněním je umožněn vstup do budovy v tom případě, jestliže prokáže, že netrpí infekční nemocí – tuto skutečnost potvrdí lékař.
- ZUŠ je vybavena prostředky pro dezinfekci rukou. Využívejte je.
- Pohyb žáků a zákonných zástupců po škole je omezen na minimum. (Zákonní zástupci, s pedagogy, prosím, komunikujte telefonicky, případně elektronickou formou, v budově ZUŠ se zdržujte pouze po domluvě s pedagogem, a to jen na nezbytně nutnou dobu.)
- Úplata za vzdělání se hradí obvyklým způsobem. Pokud by byla žákovi nařízena karanténa, jedná se o omluvenou nepřítomnost ve škole a úplata se hradí. Pokud dojde k uzavření školy pro prezenční výuku, přejdeme na distanční vzdělávání. I v tomto případě se úplata za vzdělání hradí.
- V případě nařízené karantény u pedagoga předpokládáme v příslušném předmětu přechod na distanční formu výuky na nezbytně nutnou dobu.

Věřím, že tento školní rok ve zdraví přežijeme a v dohledné době se vrátíme ke všem aktivitám včetně pořádání větších koncertů. Aktuální informace o činnosti ZUŠ najdete na webu školy **zusvelka.cz**.

Přeji všem pevné zdraví a mnoho radosti nejen při hudebních aktivitách.

*Petr Pavlinec,
ředitel ZUŠ Velká nad Veličkou*

Marie Vachunová, mistr rukodělné výroby

V letošním roce rada Jihomoravského kraje udělila tři tituly Mistr tradiční rukodělné výroby. Jeden z nich dostala velická občanka paní Marie Vachunová a ocenění oficiálně převzala 30. srpna 2020 v Hodoníně při příležitosti dožínkových slavností. Po paní Evě Minksové je tak druhou Veličankou, jejíž kvalitní rukodělná práce došla vysokého uznání. Požádali jsme ji o rozhovor pro náš zpravodaj. Ochotně souhlasila a přijala nás v tradičně zařízené a velmi útulné jizbě v domku z roku 1837, který patří mezi nejstarší ve Velké i na Hornácku.

Paní Vachunová, jak to vlastně všechno začalo?

Pocházím z nedaleké Louky. Doma jsme hodně zpívali a pořád mě zpěv baví. Chodím zpívat do ženského sboru ve Velké. Moje velká láska k folkloru a tradicím začala, až když jsem se provdala do Velké. Začala jsem chodit do souboru Velička a protože jsem kroj neměla, musela jsem si ho pořídit. Některé krojové součástky mně dala tchyně Anna Vachunová, něco jsem dostala od tetky Magdaleny Vachunové. První kabátek mi šila paní Katerinka Seckerková. Pod odborným dohledem tetky Magdaleny jsem si šila šatku.

Postupem času mně byly některé části kroje malé, tak jsem se rozhodla zkusit ušít nové. Nejprve jsem zkusila kabátek. Vzala jsem starý kabátek, napárala, prohlédla si jak je ušitý. Půjčila jsem si kabáty od více krejčích a doladila střih. Některé střihy jsem našla v pozůstalosti po tetce, ale musela jsem je přizpůsobit na dnešní postavu. Postupně jsem šila další krojové součásti, dokonce i k mužskému kroji.

Co všechno děláte? Šijete nové, opravujete staré, oblékáte do krojů...

Šiju krojové součástky k ženskému a mužskému kroji, vážu rožkaté šátky, vrapím a barvím fěrtochy, dělám opravy a údržby krojů.

Samostatnou skupinou pro údržbu jsou slavnostní kroje šité hedvábem. Vyšívání části se nesmí prát a před samotným praním se musí odpárat a potom znovu našít

vyšívání části. Je to časově náročné, ale zase se dostanu ke starobylým vzorům a barevným kombinacím, které jsem ještě neviděla. Jsou to skutečné poklady a bylo by škoda je nezachovat.

Stane se, že někdo dojde: prosím řa, potřebuju to a to, neušila bys to? Ještě jsem tuto součást nešila, ale je to pro mně výzva. Na začátku jsem šila pro sebe a pro rodinu, potom došel známý – potřebuju prucek, nezkusíš to? Půjčila jsem si prucek, podívala se jak je ušitý a vyšitý, udělala si střih a pustila se do práce.

U tetičky Kománkové v Javorníku jsem se učila vrapit fěrtochy a vázat šátky. Každá krojová část potřebuje při výrobě svůj čas, některé více, některé méně, ale všechno chce cvik a velkou trpělivost.

Většina vašich zákazníků je z Velké nebo okolí, ale odkud máte nejvzdálenějšího zákazníka?

Minulý rok jsem tady měla asi 7 žen z Japonska, dojele se podívat právě na vyšívání a měly veliký zájem o hornácké vyšívky, tak třeba jsem měla ušité malé dečky

s hornáckýma výšivkama nebo záložky, dokonce si vzaly i tři podnosy.

Jaké vlastnosti potřebuje člověk, aby mohl dobře dělat to, co vy?

Musí být trpělivý a zručný a musí mít cit pro materiály. Estetické cítění a kreativita také nejsou k zahození. Dnešní materiály jsou jiné než dřív, musí člověk přemýšlet jak je nakombinovat, aby výsledek byl pěkný.

Občas se prý najde i kroj vyhozený do kontejneru nebo na sběrný dvůr, není to škoda?

Ano, už jsem takových několik prala a opravovala. Nedá se zachránit úplně všechno, ale věci ušité z plátna ano. Většina vyhozených krojů se dá vyprat a opravit. A to mne baví, protože se musí přemýšlet a zkoušet jak a čím věci opravit, vyprat a jak dokombinovat chybějící části.

A máte někoho, komu můžete své bohaté zkušenosti předávat?

Ano, dcera Magda vrapí fěrtochy a šije nohavice. Jejího partnera Ondru, rodilého

Pražáka, to tak chytlo, že jsme mu museli pořídit kroj, naučil se tancovat sedláckú a s Magdou chodí spolu do slováckého krúžku v Praze.

Vy kroje nejen šijete a opravujete, ale také si ho ráda oblékáte, že?

Já chodím v kroji ráda, když je příležitost, tehdy si ho obleču. Já říkám, že kroj je můj společenský oděv. Vyhledávám akce kdy můžu jít v kroji, protože nemusím přemýšlet, jaké si dám šaty.

*Děkujeme za příjemný rozhovor a přeje-
me do dalších let ještě mnoho radosti z ušitých
a opravených krojů.*

*Takže, milí čtenáři, pokud snad máte
doma nepotřebný kroj nebo víte o nějakém na
vyhození, nechoďte s ním ke kontejneru, to
by byla velká škoda, ale doneste ho k paní
Vachunové nebo nám dejte vědět – po vyčiš-
tění a opravě může posloužit a udělat radost
dalším lidem.*

ptal se Luděk Mikáš

Muzeum ve Velké: Bude, či nebude?

Donesla se mně zvěst, že OÚ Velká nad Veličkou a řada zanícených patriotů má v úmyslu vybudovat ve své obci muzeum. Nádherná myšlenka, neboť v mnoha městech (Uherský Brod, Uherské Hradiště, Strážnice, Kyjov aj.), ale i obcích Slovác-ka existují regionální muzea, jež mají svá různorodá specifika. Tak je tomu kupř. ve Vlčnově (muzeum lidových pálenic), Vácenovicích, Bzenci, Věteřově, Vracově,

Žarošicích i Ždánicích (Vrbasovo muzeum), anebo v Miloticích, které je zaměřeno na vinařství. V Huštěnovicích pak na domácí výbavu (malovaný nábytek a jiné artefakty), ve Skoronicích na způsob bydlení, někde zase zachycují, jaká se vařila jídla a představují návštěvníkům kuchyňskou výbavu, jinde převládají ukázky krojů neb krojových součástí, nebo přibližují návštěvníkům historii obce apod.

I středisko Horňácka má co nabídnout všem zájemcům, kteří do městyse zavítají, obzvláště bude-li vybudováno v domě, kde trávil svůj plodný život sběratel lidových písní Martin Zeman a jeho potomci. A navíc – muzeum by bylo umístěno přímo na velickém náměstí.

Už za života Martina Zemana a jeho následníků bylo toto obydlí vlastně jakýmsi rodinným muzeem. Vstupní prostornou místnost zdobila nádherná keramika a což teprve dvě hlavní místnosti, jejichž okna mířila přímo na náměstí a na kostel Máří Magdaleny. Uprostřed stál klavír, na který hrávala koledy Jitka, nebo Martin Hřešil. Na všech stěnách visely originály malířských Mistrů, kteří v tomto domě přebývali, či jej navštívili.

Přítomný tak mohl obdivovat dílo Joži i Franty Úprky, Cyrila Mandela, Antoše Frolky, Miloše Jiráňka, Aloise Kalvody či Josefa Koudelky a jiných. Moje spolužačka Jitka Garšicová-Zemanová opatrovala jako oko v hlavě knihu návštěv, jak ji sama

nazývala, v níž byli podepsáni hudební velikáni, ať již Leoš Janáček, Vítězslav Novák, Alois Hába, Jaroslav Křička, anebo sběratel písní František Bartoš a další. I spisovatelé v tomto domě pobývali. Jitka si nejvíce cenila podpisů od bratří Mrštíků, Františka Táborského a Jiřího Mahena. I Zemanovi soupoutníci ze „Súchovské republiky“ pobývali v jeho rodině.

A nejen tito vyjmenovaní. Byla jich za ty roky spousta, jelikož mnozí přicházeli i za dětmi Martina Zemana a jeho vnoučaty.

Bylo by proto velmi záslužné, kdyby obec Velká v tomto domě muzeum vybudovala. Navázala by tak na tradice, kdy ve Velké v minulém století (od 1933 asi do poloviny 70. let) stávalo na Svárově poblíž kaple Muzeum Francka Úprky. Velká má svou bohatou historii, tu dávnou i nedávnou, svůj folklór, svoje osobnosti – muzikanty, výtvarné umělce, hudebníky, spi-

sovatele a písmáky, vědecké pracovníky i odbojáře. Ale také krásné kroje, písně, hudbu. A tak by v muzeu mohla obec prezentovat vše to krásné, co Veličené za ta dlouhá léta svou činností vytvořili. A to by bylo přece nejen přínosné, ale i krásné. Kéž by se to Obecnímu úřadu ve Velké a jeho občanům podařilo.

*Zdraví Vás rodák a srdcem stále Veličan
PhDr. Antonín Mička*

Drazí přátelé hornácké slivovice

V letošním roce měl Klub hornácké slivovice (KHS) v plánu zúčastnit se asi patnácti výstav a degustací slivovice, na které zaslal přes 150 vzorků převážně hornácké slivovice.

Po letošních událostech, které zasáhly i Hornácko, se tyto akce nemohly uskutečnit. Pořadatelé přesunuli termíny výstav a koštů na podzim, v některých případech až na příští rok. Nyní se Klub hornácké slivovice připravuje na seminář podzimního ošetřování stromů, který se uskuteční poslední listopadový víkend. Součástí tohoto semináře bude výsadba ovocných stromků a obnova starého sadu. Proběhne výřez starých nemocných stromů, stínících stromů a nežádoucích náletů.

Nová výsadba, převážně hornácké durancie, bude zvláštní tím, že každý strom bude mít svého sponzora (partnera, garanta). Může se jim stát kdokoli – spolek, rodina, škola, firma, a to za pořizovací náklady výsadby.

Obec Velká nad Veličkou a KHS se dohodli na spolupráci při zakládání této „botanické“ zahrady Hornácka. Zahrada se nachází uprostřed obce u domu čp. 166, známém také jako Fňukalovo.

Informace získáte u členů klubu, na obecním úřadě, na internetu či plakátech.

Hlavní událostí, na kterou se připravujeme, je košt slivovice. Ten proběhne příští rok zcela v jiné podobě, než ho znáte doposud.

Nebude společně s fašankem, ale nově na Josefa ve velkém sále kulturního domu. Součástí koštu budou zabijačkové speciality, cimbálka a večer taneční zábava.

Příští rok to bude 20. března 2021.

Doufám, že v přípravě na podzimní seminář a košt nás neomezí žádné mimořádné opatření a společně se na koštu ve Velké setkáme.

*Martin Macek
Klub hornácké slivovice*

Horňácká 25

Dne 1. srpna 2020 se konal tradiční běh „Horňácká 25“ spojený se slavnostním otevřením nového stadionu TJ Kordárna s novým tartanovým oválem, travnatým hřištěm a hřištěm s umělým povrchem. 50. ročník závodu provázelo tentokrát pro běžce příliš horké počasí, kdy se teplota blížila 30 °C. I přes nelehkou dobu pro konání větších akcí z důvodu omezení Covid-19, prázdnin a dovolené si přišlo zazávodit 255 běžeckých nadšenců.

Start se konal na tartanovém oválu, kde si v dětských kategoriích přišlo zaběhat 137 účastníků, na startu závodu na 8 km bylo

74 startujících a hlavní závod na 25 km běželo 44 účastníků. Hlavní závod na 25 km ovládnul 35letý Jan Kohut z klubu Fénix Sport Blansko v čase 1:28:10, v ženách zvítězila 33letá Maria Truissard z klubu AK Junior Holíč v čase 2:06:13.

Závod pořádala TJ Kordárna Velká nad Veličkou, ředitelem závodu byl Ondřej Spazier. TJ Kordárna děkuje sponzorům, okolním obcím a zúčastněným dobrovolníkům, kteří zajistili hladké a bezproblémové organizování tohoto závodu.

Ten den také proběhlo slavnostní otevření zrekonstruovaného stadionu, kterého se zúčastnili hejtmán Jihomoravského kraje JUDr.

Bohumil Šimek, známá atletka Šárka Kašpárková, manažer atletiky pro Jihomoravský kraj ing. Jiří Proch, ředitel ZŠ Mgr. František Frýdecký, Ph.D., starosta

Velké nad Veličkou ing. Petr Šmidrkal, starostové okolních obcí a pozvaní hosté, kteří se v minulosti na pořádání H25 podíleli.

Rostislav Machálek

Házená

Házenou, stejně jako všechny ostatní sporty v letošním roce velmi výrazně ovlivnila epidemie onemocnění Covid-19. Házenkářský kolotoč turnajů, ligových zápasů a tréninků se zastavil v první polovině března. Následně byly Českým svazem házené zrušeny všechny soutěže a ročník 2019/2020 byl anulován. V době ukončení soutěží měly naše mladší žačky v letošním ročníku Jihomoravské ligy našlápnuto k vítězství. Prakticky od prvního zápasu držely v ligové tabulce první příčku a ze všech odehraných zápasů ani jedenkrát neprohrály, jejich skóre 193:93 mluví za vše. Starší žačky bojovaly v Jihomoravské lize starších žaček na pěkném 4. místě a se ztrátou pouhého jednoho bodu držely těsný kontakt se třemi nejlepšími týmy v soutěži. Holky, děkujem!

V době plošných opatření, kdy nebyly možné hromadné tréninky, naše hráčky trénovaly v rámci svých domácích možností individuálně. Po rozvolnění opatření opět naskočily do tréninku a vzhledem k dlouhé pauze si o prázdninách dopřály pouze jeden volný týden, jinak trénovaly celé prázdniny. V současné době mají hráčky za sebou kompletní přípravu na sezonu a také několik přípravných turnajů: Hodonín (st. žačky – bez vyhlašování pořadí), Šaľa (ml. žačky – 3. místo), Velká nad Veličkou (minižačky – bez vyhlašování pořadí, ml. žačky 2. a 4. místo), Zlín (st. žačky – 5. místo, ml. žačky – 1. místo, D. Melichárková – nej střelkyně turnaje) a Rohožník (ml. žačky – 3. místo, A. Janků – nej hráčka turnaje). Některé hráčky

se i se svým trenérem také zúčastnily běhu *Horňácká pětadvacítká*.

Nový soutěžní ročník začíná v sobotu 12. 9. 2020 ve velické hale zápasy starších žaček s HK Hodonín a SK Kuřim. Velickou házenou bude letos reprezentovat několik týmů minižaček, dva týmy mladších žaček a jeden tým starších žaček. Také v jednotlivých týmech došlo k několika změnám, především k novému rozdělení trenérů a posunu některých hráček do starších kategorií. Starší žačky mezi sebou přivítaly novou posilu, z SHK Veselí nad Moravou k nám přestoupila velmi perspektivní a šikovná brankářka Klára Křížanová. Určitě jste zaznamenali, že ve Veselí nad Moravou končí družstvo žen v nejvyšší česko-slovenské soutěži MOL liga. To se bohužel týká i několika našich hráček, které za toto družstvo v posledních letech hrály. Některé již nastupují za nové kluby a další přestupy jsou v době psaní tohoto článku ještě v jednání. Všem přejeme, ať se jim v novém působišti daří minimálně stejně dobře jako ve Veselí.

Ještě před „virovou přestávkou“ jsme zvládli ve velické sportovní hale uspořádat tři velké turnaje. Ten první, v kategorii minižaček, se konal 31. 1. – 2. 2. 2020. Zájem týmů o tento turnaj byl letos tak velký, že turnajová soupiska nakonec narostla na celkem 14 týmů z ČR a Slovenska, a to se vzhledem ke kapacitě haly nedostalo na všechny, kdo se chtěli zúčastnit. Na velickou palubovku tedy zavítaly: DHC Slavia Praha (A, B), HC Háje Praha (zelené, bílé), HK Slovan Duslo Šaľa (A, B),

HK Slávia Sereď, TJ Družstevník Topoľníky, HK Ivančice, DDM Strážnice, Strojár Malacky/ŠKH Rohožník, TJ Sokol Poruba, HC Junior Zlín a nechyběly ani domácí „velické blechy“ (SKH Velká nad Veličkou). Týmy se nejprve utkaly ve dvou základních skupinách a poté ve třech skupinách o konečné umístění. Naše hráčky ze své skupiny postoupily z druhého místa, když nad jejich síly byl jen favorit turnaje – tým ze slovenské Šafy. Ve finálové skupině o 1.–6. místo se musely spokojit s jednou remízou a na turnaji nakonec skončily celkově na 2. místě.

Konečné resumé tohoto „házenkářského maratonu“ (odehrálo se celkem 59 zápasů), je následující: 1. HK Slovan Duslo Šaľa B, 2. SKH Velká nad Veličkou, 3. DHC Slavia Praha 1. Tento turnaj byl pro domácí úspěšný i z hlediska individuálních ocenění. Nejlepší střelkyní se stala hráčka týmu Slavia Sereď (36 branek), když na-

střílela o pouhé 3 branky více než domácí pivotka Nelča Režňáková. Nejlepšího brankáře a hráče vybírají hlasováním trenéři zúčastněných týmů. V kategorii brankářů se tím nejlepším stal Adam Trýska z domácího týmu. V kategorii nejlepší hráčka drtivá většina trenérů označila jako nejlepší hráčku Barču Krausovou z domácího družstva.

Dalším turnajem byl turnaj mladších žaček (28. 2. – 1. 3. 2020). Turnaje se zúčastnilo 10 družstev, ze Slovenska k nám přijely HC DAC Dunajská Streda (A, B), HK Slovan Duslo Šaľa (A, B), HK Slávia Sereď, Strojár Malacky/ŠKH Rohožník a Česko zastupovaly týmy SK Žeravice, SHK Veselí nad Moravou, HC Zlín, DDM Strážnice, TJ Sokol Písek a domácí SKH Velká nad Veličkou. Na tomto turnaji naprosto dominovala družstva ze Slovenska. Turnaj se rozehrál ve dvou skupinách, ze kterých se následně postupovalo do skupin

Turnaj Holiday Cup ve Zlíně, mladší žačky 1. místo, starší žačky 5. místo

Mladší žačky na mezinárodním turnaji v Rohožníku (SK), 3. místo

o konečné umístění. Náš tým si ve své „A“ skupině počínal velmi dobře, vyhrál 4 z 5 zápasů, podlehl pouze družstvu Dunajská Streda A. O našem konečném umístění ve skupině o 1.–6. místo rozhodla tak trochu smolná prohra se Sokolem Písek (12:13), která znamenala pro náš tým konečně 5. místo. Konečné pořadí: 1. HC DAC Dunajská Streda A, 2. HK Slovan Duslo Šaľa B, 3. HC DAC Dunajská Streda B. Skvělou formu slovenských týmů na tomto turnaji podtrhují i individuální ocenění, která taktéž putovala všechna na Slovensko.

Třetím turnajem byl turnaj starších žaček, tento turnaj se konal začátkem března a výrazně do něj promluvila počínající virová epidemie. Nedorazila k nám proto většina přihlášených týmů ze Slovenska. Do Velké tedy nakonec přijelo „jen“ 6 týmů: DHK Zora Olomouc, DHK Litovel, SHK Veselí nad Moravou, DDM Strážnice, HK Slávia Sereď a domácí SKH Velká nad

Veličkou. Turnaj se hrál náročným systémem každý s každým (zápas 2 x 25 min.), v neděli některé týmy dohrávaly doslova na pokraji svých fyzických sil. Náš tým rovnou na začátku turnaje narazil na soupeře z nejsilnějších: SHK Veselí n. Mor., HK Slávia Sereď a velmi dobře hrající DHK Litovel. Bohužel z těchto zápasů si žádné body neodnesl. V neděli si naše holky vybraly další pořádnou porci smůly, když v posledních minutách ztratily velmi dobře rozehraný zápas s DHK Zora Olomouc, ve kterém byly většinu zápasu lepším týmem. Turnaj pak zakončily v posledním zápase jasným vítězstvím nad DDM Strážnice. Celkový účet pak znamenal pro naše družstvo páté místo. Konečné pořadí tří nejlepších týmů: 1. SHK Veselí nad Moravou, 2. HK Slávia Sereď, 3. DHK Litovel.

*Za SKH Velká nad Veličkou
Zdeněk Janků*

Hasiči

Po rozvolnění koronavirových opatření se veličtí hasiči vrátili k normální činnosti. Vzhledem k těmto opatřením jsme byli nuceni zrušit některé akce: *Velická hala 2020*, původní termín soutěže *Železný hasič Velká nad Veličkou* a oslavy *140 let založení sboru*. Bohužel pro dvě z těchto akcí jsme již v letošním roce nedokázali najít vhodný náhradní termín, ať už kvůli náročnosti jejich přípravy, nebo kvůli velkému množství podzimních akcí a tím velké kolizi termínů. Těmito akcemi jsou především halová soutěž mladých hasičů *Velická hala 2020*, která pro tento rok zůstane jen naplánovanou (taky připravenou, rušili jsme ji 3 dny před konáním) a nikdy neuskutečněnou akcí. Těšit se na ni můžete příští rok, opět v tradičním

Nejmladší účastníci – družstvo z Myjavy

březnovém termínu, to už ale bude *Velická hala 2021*. Také nebylo možné letos uspořádat oslavy *140 let založení SDH Velká nad Veličkou*. Takto logisticky náročnou akci s účastí mnoha různých složek prostě není možné uspořádat z měsíce na měsíc. Proto si také na tuto akci budeme muset počkat do příštího roku, kdy výročí oslavíme sice se zpožděním, ale již s novou požární cisternou, kterou bude dle výsledku výběrového řízení moderní vozidlo na podvozku Tatra 815-7 6X6.1 s moderní nadstavbou, vybavenou špičkovou hasičskou technikou. Vozidlo nám dodá THT Polička. Oslavy jsou plánovány na přelom měsíců květen a červen, o přesném termínu Vás budeme informovat. No a možná pro Vás v rámci oslav budeme mít ještě jedno překvapení.

Naopak akcí, kde se podařilo najít vhodný náhradní termín, byla soutěž TFA „*Železný hasič Velká nad Veličkou*“, která se uskutečnila v neděli 23. 8. 2020. Letos poprvé byla naše soutěž zařazena do prestižního seriálu závodů Moravská liga TFA.

Soutěžící z Hovorán

Startovní listina činila 78 soutěžících v kategoriích dorost, ženy, muži a muži nad 35 let. V kategorii mužů se tím nejlepším nakonec stal Zdeněk Král (SDH Trpín) s časem těsně pod tři minuty (02:58:00), druhé místo obsadil domácí závodník Zdeněk Maňák ml. a třetí byl Marek Zecha (SDH Vranová Lhota). V kategorii muži nad 35 let se vítězem stal Tomáš Máca (SDH Brno-Slatina). Do kategorie žen bylo přihlášeno 11 bojovnic, tou nejlepší se stala Kateřina Vodičková (SDH Rokytnice nad Rokytnou), druhá byla Tereza Tmejová (SDH Chotěboř) a třetí Hana Skoupá (SDH Sebranice). V kategorii dorostenců zvítězil Filip Kalášek (SDH Brno-Královo pole) a mezi dorostenkami byla nejlepší Dominika Jurásková (SDH Březová). Náš sbor měl zastoupení ve všech kategoriích, mimo kategorie žen. A jak že se to našim závodníkům dařilo? Dorostenci Lukáš a David Lipárovi vybojovali 5. a 14. místo. Velmi dobře mezi dorostenkami zabojovala Michaela Maňáková, která věkově sice ještě patří mezi starší žačky, ale v soutěži dorostenek se umístila na parádním 3. místě! Mezi muži bojoval Zdeněk Maňák ml., který se jako jediný v kategorii mužů dokázal přiblížit vítězi Zdeňku Královi a s časem těsně nad tři minuty (03:01:68) skončil druhý. V kategorii mužů ještě sbor reprezentovali Lukáš Maňák – 20. místo, Pavel Váňa – 25. místo a Jakub Chrenčík – 26. místo. V kategorii muži nad 35 let náš sbor

zastupoval Zdeněk Maňák st. – 11. místo a Jaroslav Žaludek – 13. místo. Při soutěži probíhal také doprovodný charitativní program. Sbíraly se hračky, plyšáci, školní potřeby, atd. pro děti z Onkologického ústavu Fakultní nemocnice Brno a děti z dětského domova Chovánek. Vybrané věci budou v blízké době prostřednictvím zástupců Moravské ligy TFA předány dětem. DĚKUJEME.

V naplánovaném termínu 30. 8. 2020 proběhla také soutěž v požárním útoku. Letos 3. ročník soutěže hasičských družstev mužů „*Memoriál Pavla Tomčaly*“ a 24. ročník soutěže hasičských družstev žen „*O pohár starosty obce*“. Za slunečného, ale větrného počasí, zavítalo do Velké celkem 32 družstev. V kategorii mužů si nejlépe s asfaltovou tratí na náměstí poradili hasiči Skalica Schaeffler A, s časem 18:43 s. Druhé místo vybojovaly Svatobořice a třetí Letničie. V kategorii žen zvítězily hasičky z Místřína, druhé byly Hovorany a třetí Jarošov. Mezi dorostenci byli nejlep-

Družstvo mužů SDH Velká nad Vel. B

ší kluci z Hrubé Vrbky a nejlepšími dorostenkami byly holky z Vracova. Kategorii muži 35+ ovládl tým s názvem Extraliga – výběr SK/CZ, který vznikl až v průběhu soutěže. Družstvo složili závodníci z různých sborů, útok se jim povedl a čas 17:75 znamenal vítězství v kategorii. Domácím se letos nedařilo, v kategorii mužů skončilo „A” družstvo na 13. místě a „B” družstvo na 6. místě. V kategorii 35+ byl domácí tým pátý. O přestávce se na dráze představili nejmenší hasiči, děti z Myjavy (4–5 let), které divákům předvedly dva požární útoky. Diváci jejich výkon ocenili velkým potleskem a na závěrečném nástupu děti dostaly zaslouženou odměnu v podobě poháru, medailí a sladkostí.

Vítězné putovní poháry: hasičky z SDH Mistrín a hasiči DHZ Skalica Schaeffler

Hasičské ligy v požárním útoku se letos většinou nekonají, jednou z mála výjimek je Břeclavská hasičská liga. Naše družstvo mužů se letos zaměřilo právě na tuto ligu a po sérii dobrých výkonů na soutěžích ligu vyhrálo a stalo se mistrem Břeclavské hasičské ligy 2020. Na soutěžích TFA nás pravidelně zastupuje Zdeněk Maňák ml., který letos na Krajském kole TFA v Brně vybojoval druhé místo a tím i postup na Mistrovství ČR v TFA, které se bude konat 10. 10. 2020 ve Svitavách. Gratulujeme!

A závěrem informace z výjezdové jednotky. Výjezdová jednotka letos zasahovala již u 27 událostí. Jednalo se především o technické zásahy, ale také o požáry, dopravní nehodu, záchranu osob a jedno taktické cvičení. Zmínku si zaslouží především třetí červnový víkend, kdy vlivem vytrvalých a silných dešťů došlo ke zvýšení hladiny Veličky, postupně až na úroveň výšky hladiny 171 cm a zvýšení průtoku na 57,9 m³/s (výška hladiny a průtok byly větší než při povodních v r. 1997) – vyhlášen byl 3. stupeň povodňové aktivity, stav ohrožení. K prvnímu zásahu jsme byli povoláni už v pátek, kdy kolem patnácté hodiny Veličku sjížděla skupinka vodáků. Na splavu u obchodního domu se loď dvou vodáků potopila a jak smutně to dopadlo, to už všichni víte. Velké uznání a poděkování si zaslouží především dva zachránci, kteří okamžitě a s velkou obětavostí poskytovali první pomoc až do příjezdu záchranných složek. Za nás hasiče Vám oběma děkujeme, můžete na sebe být právem hrdí a Vaše obětavost je vzorem pro ostatní. Povodňový stav trval a v sobotu večer, kdy Velička začala dosahovat svého maxima, ve Velké a okolí zasahovalo už 14 jednotek hasičů (cca 70 lidí).

SDH Velká nad Vel. – muži nad 35 let

Na pomoc přijeli také hasiči z Tišnova s protipovodňovým vybavením a připravena byla i těžká technika pro případ, že by se pod některým z mostů zpříčily kmeny nebo větve a ucpaly jej. Jen ve Velké bylo umístěno cca 500 protipovodňových pytlů a dalších téměř 1000 jich bylo připraveno, další pak byly umístěny v Suchovských mlýnech

a okolí. Ve Velké byla situace nejhorší u mostu u obchodního domu, kde byla také vytvořena provizorní protipovodňová hráz. Zá-sah se protáhl až do nedělního odpoledne, kdy Velička sice již klesala, ale stále bylo potřeba ji monitorovat a také bylo třeba čerpat vodu ze sklepů. Vám všem, kteří jste přicházeli s nabídkou pomoci

hasičům, ať už se jednalo o pomoc s pytlou-váním pisku nebo s nabídkou občerstvení pro zasahující hasiče, děkujeme.

za velické hasiče Zdeněk Janků

Foto: František Gajovský

Mnoho dalších fotografií najdete na:

<https://www.zonerama.com/gajo/690964>

STAŇ SE HASIČEM !

Hasiči Velká nad Veličkou hledají do svých řad mladé hasiče, kluky a holky ročník 2014 a starší

Na co se můžeš těšit ?

- práce s hasičskou technikou
- soutěže v požárním sportu
- základy první pomoci
- různé další dovednosti (orientace v terénu, uzlování, střelba ze vzduchovky,...)
- a hlavně spousta sportu, zábavy, her a kolektiv bezva kamarádů

Scházíme se každý čtvrtek v 16:00 hod. na hasičské zbrojnici

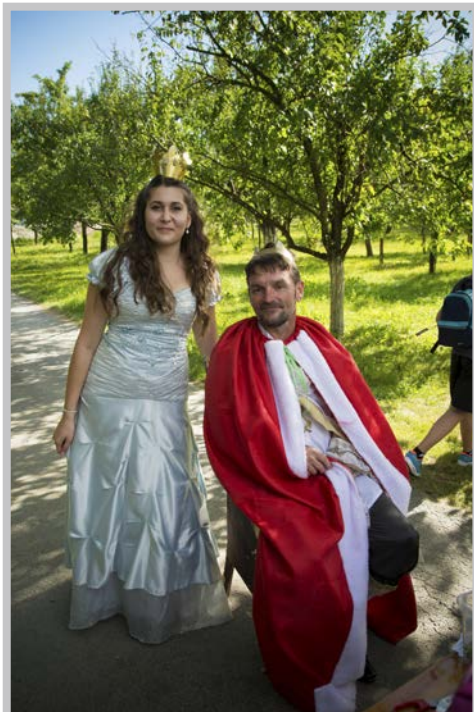
Kontakt: Pavel Sekerka, tel: 704 276 755
Radek Lipár, tel: 606 763 676
nebo můžeš přijít rovnou na trénink

Pohádková cesta za dobrodružstvím

V sobotu 5. září se uskutečnil druhý ročník Pohádkové cesty za dobrodružstvím pořádaný kulturní komisí za finanční podpory obce. Letos nám přálo hezké počasí a dobrá nálada všech zúčastněných. Na rozjasněné dětské tváře čekaly krásně ustrojené dvorní dámy se startovacími kartičkami, do kterých děti sbíraly razítka za splnění úkolů. Ač bylo první stanoviště stále v ohrožení tříhlavého draka, na děti zde čekala princezna a král. Každé dítě si zde vyrobilo svého jednohlavého draka s otvírací tlamou. Na dalším stanovišti pomohly děti vodníkovi a vodní žínce vylovit z rozbouřené Veličky hejno ryb. V pralese se setkaly se skutečnou domorodkyní a zlobivým opičkem. Jak to asi mohlo dopadnout... Houpání na laně a přecházení přes stromoví zvládly jen

ty nejotrlejší povahy. V cirkuse si děti dopřály trochu oddychu s klauny, kde si zaházely s míčkem a s obručí. Jenže pak následoval hrůzostrašný Onen svět, kde nepotkáte ani živáčka. Ten, kdo zatnul zuby a prošel skrz černý průsmyk plný netopýrů, krys a myší, musel obstát v plnění úkolů Mortisy z Adamsovy rodiny, která si jako společníky přivedla kostlivce a Drákulu. Se zatajeným dechem a obdrženým razítkem utíkali všichni pryč až na daleký Divoký Západ. A kdo měl ještě zbytky sil, vystřílel vzduchovkou pár ran do terče, či sestřelil míčkem vyrovnanou sbírku plechovek, což pistolníky ani trochu nerozházelo. Zato u perníkové chaloupky postávala nervózní Mařenka s Jeníčkem. Baba Jaga je nyní ve 14denní karanténě, tak nemohla z chaloupky vystrčit ani nos.

Děti pomohly Mařence zavřít domácí zvířátko do chlívků a s Jeníčkem odvedly divokou zvěř do lesa. Jakmile se děti rozloučily s Mařenkou a Jeníčkem, narazily na opičí dráhu, která je dovedla až k vratům Horňáckého šenku. Tam na děti čekal převozník mezi Zemí a peklím a dovedl je až do samotného pekla v Čertově mlýně. A jak už to v pekle chodí, koho peklo schvátí, toho už nenavráti. Jenže naši čerti rádi mastí karty. A kdo je obehraje, toho z pekla musí pustit ven. A že se to všem dětem povedlo, to můžou potvrdit rodiče, kteří netrpělivě čekali, jak toto karetní

klání dopadne. A že to byla cesta opravdu náročná, čekal na každé dítě sladký bálíček a špekáček, který si děti opekly na ohništi. Po této svačince následovala nejen diskotéka s DJ Pavlem, ale také napínavý souboj šermířské skupiny Canimus Surdis. A kdo by měl chuť si vyzkoušet opičí dráhu, najde ji před Horňáckým šekem.

Lenka Slováková

Foto: Petra Štátná

Mnoho dalších fotografií najdete na: <https://www.zonerama.com/fotografiepetra/112069>

Rajčatobraní

Rajčata na naší zahradě už pěstují nějaký ten rok, ale pro ně tak nepříznivé podmínky zažívám prvně. Nejprve nás na jaře dlouho trápily velmi nízké až mrazivé noční teploty a ve dne to nebylo o mnoho lepší. Sluníčko svými paprsky rovněž šetřilo a tak rajčátka byla dlouho zelená, vůbec se jim nechtělo dozrávat. Začátek léta byl extrémně mokrý a z nebe se neustále valily nechtěné přívally vody. Rostliny měly dostatek živin a okamžitě začaly tvořit

obrovské množství zelené hmoty na úkor květenství. Pokud rajčata nasadila na květ, tak bylo takové mokro, že byl pyl vlhký, lepkavý a neprášil. Nedošlo k žádoucímu opylování, a pokud náhodou ano, tak bylo nedostatečné. Největší pohromou byla ovšem plíseň bramborová, která se s radostí chopila nabídnuté příležitosti, kdy listy na rostlinách byly permanentně vlhké, a udeřila v plné síle. Spousta lidí přišla o většinu rostlin a vložena několikaměsí-

Mr. Brown

Nina

ní práce tak přišla vni-
več. Já pěstuji rajčata na
několika stanovištích.
Na rostlinách nejbližší
vody a ve špatně větra-
telném prostoru, jsem
objevila příznaky plísně
v pátek a v neděli bylo
vymalováno. Tak bles-
kovou akci jsem nečeka-
la a přišla jsem během
několika hodin o 25 odrůd rajčat. Rostliny na
dokonale osluněném a
vyhřátém dvoře choro-
bě unikly a jsou zdravé.

Výhrou pro rajčata
je letos pěstování v kvě-
tináčích, jsou mobilní
a dají se před deštěm
schovat pod střechu.
Bohužel jsem jich do
nádob zasadila letos
málo. Bývá hodně su-
cho a rostliny se téměř
nedají uzalévat a neu-
stálé tahání konví člo-
věka za chvíli přestane
bavit. Letos je prostě
všechno jinak. Do kvě-
tináčů jsem zasadila
výhradně odrůdy rajčat
od firmy SEMO. Pės-
tuji spoustu zahranič-
ních odrůd, a když se
mně lidé ptají, kde by sehnali semínka, tak
musím říct, že bohužel jen v Rusku. Tak
jsem letos do svého sortimentu zařadila
odrůdy české, jejichž semena jsou běžně
dostupná na našem trhu.

Velmi mile mně překvapila rajčátka
cherry. Jsou malá, tak akorát do pusy,
bývají dokonale vychucená, sladká a tak
chutnají především dětem. Skvěle vypadá,
bohatě plodí a chuťově přijatelná je odrů-

da BIBI. Rostlinku jsem zasadila do velkého textilního květináče, dobře jsem ji živila, preventivně stříkala svými vlastně vyrobenými lektvary a ona se mi odměnila výstavními plody a velmi bohatou úrodou. Vedena je na dva výhony a klidně by dala i tři. Zahanbit od stájové kolegyně se nenechala ani odrůda MINI. Vegetuje v desetilitrovém plastovém kyblíku, do kterého jsem udělala otvory ve výšce několika centimetrů ode dna a zajistila tak rajčátku dostatek vody. Skvěle se předvedla odrůda JAHODO F1. Toto rajče má plody ve tvaru srdíčka, jsou krásně tmavě červené a mají vynikající sladkou chuť. Pouze ze dvou rostlin jsem vytvořila něco jako stěnu

Jahodo

a ta je obsypaná nádhernými plody, které vypadají na rostlinách jako vzácné perly. Jahodo neroste v květináči, ale v ohradce z palet a plísni statečně odolalo.

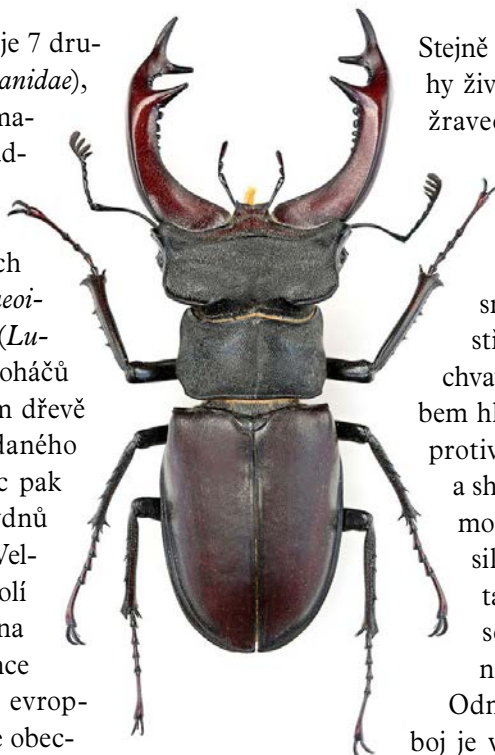
Mojí srdeční záležitostí jsou ovšem rajčata masitá, bifteková a „nebryndací“. Bryndací říkám těm, ze kterých mi při zakousnutí pravidelně vyteče šťáva na bílé tričko. Těmto naschválům se při konzumaci masitých rajčat vyhneme, jejich dužina je krásně krémová a obsahuje málo semen. Bifteková rajčata bývají velmi velká a hmotnost kolem 500 g není výjimkou. Vyšlechtili je v Americe. Potřebovali rajče, které při rozkrojení pokryje celou hamburgerovou housku. Na zahradě mi dozrává spousta krásných bifteků a to v nejrůznějších barvách, od žluté, oranžové, růžové přes červenou až tmavě hnědou.

Na jaře si ode mne spousta lidí zakoupí sazenice rajčat a já mám obrovskou radost z toho, že se u nich rajčátkům daří, vypadají nádherně a bohatě plodí. Každý rok se snažím sortiment obohatit o další zajímavé odrůdy, takže příští rok bude co pěstovat. Doufejme, že k nám bude příroda laskavější a nachystá našim rostlinám příznivější podmínky.

RNDr. Jana Podloucká

Evropský gigant

V České republice je 7 druhů roháčů (čeleď *Lucanidae*), kteří se vyznačují rozmanitě tvarovanými kusadly (mandibulami), a také velikostí jedinců od průměrných 6 mm (*Aesalus scarabaeoides*) až po cca 80 mm (*Lucanus cervus*). Vývoj roháčů probíhá v trouchnivém dřevě 1–5 let, dle kvality daného dřeva. Vylíhlý jedinec pak žije jenom několik týdnů a po spáření hyne. Ve Velké nad Veličkou a okolí můžete od konce května až do poloviny července narazit na největšího evropského brouka – roháče obecného – *Lucanus cervus*. Samec tohoto impozantního brouka má velká kusadla, která zabírají až třetinu délky těla.

Stejně jako jiné obrovské druhy živočichů je i roháč býložravec. Živí se olizováním mízy stromů a šťáv z ovoce. Kusadla používají samci pouze k soubojům. Při boji se snaží uchopit soka uprostřed těla. Když se tento chvat podaří, jedním pohybem hlavy a nohou odtrhnou protivníka od kůry stromu a shodí ho dolů. Ne nadarmo je roháč jedním z nejsilnějších živočichů světa. Nezřídka tak závěrem souboje je smrt protivníka.

Odměnou za vyhraný souboj je vítězi možnost spáření se samičkou. Roháč samec je velmi vášnivý milenec, spojení si pár dokáže užívat i několik hodin. Po spáření samec zanedlouho hyne. Samice najde kvalitní mrtvé dřevo, vyklade se do něj a uhyne také.

Vzhledem k velikosti a atraktivnosti roháče je tento brouk v červené knize chráněných druhů. Proto na něj nesahejte, případně jej po nafocení pusťte. Když budete mít štěstí, brouk spokojeně odletí a Vy oceníte další zázrak přírody – letící roháč je famózní podívaná...

Jan Habarta

Foto: Lubomír Doubek, Petr Šimon,
Luděk Mikáček (obálka)

Ochotnické divadlo ve Velké

Ochotnické divadlo má ve Velké nad Veličkou dlouhou a bohatou historii. Z dostupných pramenů víme, že ochotnické divadlo ve Velké působilo již od počátku 20. století. Největšího rozmachu dosáhlo v době kolem II. světové války a krátce po ní. Nejvýrazněji je spjato s činností tělovýchovné jednoty Sokol. Poslední ochotnické představení se ve Velké, dle záznamů z kroniky, odehrálo v roce 1979.

Je velkou škodou, že o aktivitách ochotnického divadla, stejně jako i o dalších dobrovolných aktivitách občanů Velké nad Veličkou, nalezneme v obecních kronikách naprosté minimum záznamů a pouze velmi kusých informací. Jako pramen pro zpracování článku tak sloužil v podstatě jediný ucelený zápis v kronice obce z roku 1984 a text ve sborníku, který byl vydán v roce 1999 k 80. výročí založení TJ Sokol Velká nad Veličkou. Autorkou obou textů je Dagmar Severová.

První skutečné informace o činnosti ochotnického divadla nacházíme v zápisech vyprávění Anny Klusákové a Marie Burešové, které vzpomínají na dobu, kdy do Velké zajížděl Jiří Mahen (mimo jiné významný divadelní režisér a kritik) a pomáhal místním ochotníkům při nácvičce her. *„Jednou se nacvičovala Maryša bratří Mrštíků. Jiří Mahen prý nosil hercům pivo, aby se osvěžili. Když se pak zkoušela scéna, ve které dojde k bitce, poprali prý se mládenci doopravdy. Jiří Mahen se tímto moc pobavil.“* Tato historka je zachycena také v kronice Sokola ve Velké, z čehož je patrné, že se odehrála až po vzniku Tělovýchovné jednoty Sokol ve Velké, tedy po roce 1919.

Z kusých vzpomínek se tak dozvídáme, že první zkoušky a představení velických ochotníků probíhaly v sále obecního hostince u Schillerů. Budova obecního hostince se nacházela na velickém náměstí (tržišti). Následně bylo pokračováno na stejném místě, ale s jiným označením, a to v sále „U Novotných“. Tam se hrálo například v roce 1919, na což vzpomíná Martin Slovák: *„První moje role byla Antoníněk, to mně bylo 6 let, na prknách U Novotných v hospodě. To byla hra Aloise Jiráska Vojnarka“.*

Po vzniku Tělovýchovné jednoty Orel (1920) působily ve Velké ochotnické divadelní spolky dva. Nejprve oba hrály a zkoušely v hostinci „U Novotných“, Sokolové se později přesunuli do nedalekého hostince „U Jagošů“, kde časem provozovali i první velické kino.

Aktivnější na poli divadelním byli ochotníci Sokola. Již krátce po svém vzniku v roce 1919 vznikl v rámci Sokola i samostatný divadelní odbor. Jeho předsedou byl Josef Šuránek, místopředsedou Artur Jelínek, jednatelem Jan Pavliska, prvním režisérem Jan Hudeček a pokladníkem Jan Bureš. První představení se uskutečnilo již v říjnu 1919, druhé na konci roku 1919 a v březnu 1920 následovala Jiráskova *Lucerna*.

Za dobu svého působení nacvičili sokolští ochotníci zhruba 27 divadelních her. Divadelní odbor byl velmi aktivní, vždyť již v roce 1921 měl 21 členů (10 hereček a 11 herců). Za dobu své činnosti se na jevišti ve Velké vystříдалo přibližně 50 herců. Sokolové hrávali příležitostně také loutkové divadlo pro děti.

Kromě klasických pódiových představení odehráli veličtí ochotníci několik představení i v přírodních scénériích zejména ve Filipově údolí. Při hře *Janek Drínovský*, podle scénáře Martina Holého, používali při představení také živé koně. Přímou při představení došlo ke zranění herce Františka Slováka, kterého kůň shodil.

tin Hudeček, Fr. Janda st., Anežka Žalmánková, Tomáš Kohút, Pavel Rumíšek, Rudolf Kynčl, Růžena Kryštofová, Julie Jandová či Josef Sup. Duší nejstarší generace ochotníků byla paní Anna Jandová. Druhou generaci pak tvořili například Josef Dosoudil, Vlad. Haliček, Anna Haličková, Čestmír Hanzík, Anna Hanzíková, Dagmar

Ochotníci svou činností také podporovali dobročinné účely. Když v roce 1937 vyhořela po silvestrovské zábavě sokolovna v Lipově, odehráli veličtí ochotníci divadelní představení, jehož výnos byl v celém rozsahu věnován na obnovu lipovské sokolovny.

Ze známých her nacvičili například *Gazdina roba*, *Maryša*, *Paličova dcera*, *Naši furianti*, *Její pastorkyňa* a *Matka*. Mezi nejstarší ochotníky patřili Valerie Klimková, Anna Klusáková st., Marie Burešová, Mar-

Severová, Blažena Essendrová, Marie Brulíková, Ludmila Vernerová, Eliška Prášková, Alena Ptáčníková, Olga Pšurná, Pavel Kučera, Jozef Prášek, Miloš Němeček, Jar. Podloucký, Marie Vítková, Emilie Lerchová, Květoslava Šuránková, Hedvika Filipovičová či Eva Prášková a další. Nejvýznamnější režiséry ochotnických představení té doby byli Martin Hudeček, Josef Sup, Rudolf Kynčl, Ivan Kantorek, Martin Holý, Josef Hruška, Antonín Ptáčník st., Jan Hrbáč, Marie Hrbáčová a Jan Drlík.

Písemné záznamy mluví o vystoupeních ochotníků z tělovýchovné jednoty Sokol zejména u příležitosti oslav 28. října a výročí narozenin prezidenta T. G. Masaryka. Divadelní sbor pořádal rovněž každoroční silvestrovské oslavy. Pamětníci dlouho vzpomínali na program sestavený Martinem Hudečkem, který v roli principála předvedl na celém jevišti loutkové divadlo, v němž loutky hráli živí herci.

Se svými představeními zajižďeli ochotníci i do blízkých obcí a měst, např. do Lipova, Hroznové Lhoty, ale také na Myjavu a do Chvojnice. Při vystoupení v sousední Louce si museli dokonce sami postavit pódium pro představení.

Sokolové zůstali v omezené podobě aktivní i v době protektorátu, v době, kdy ve Velké sídlilo gestapo a v době, kdy jakékoliv projevy české kultury byly přijímány velmi negativně. Je nutno podotknout, že všichni zúčastnění velmi riskovali, protože hry nacvičovali v době, kdy zde gestapo bylo velmi aktivní kvůli rozsáhlé odbojové činnosti, která na Horňácku probíhala. V kronikách nalezneme zmínku o uvedení operety *Krajánek Holandr šel na vandr* pod režijní taktovkou Ivana Kantorka. Operetu po hudební stránce doprovázela smyčcová kapela z Velké.

Velmi zajímavé jsou rovněž okolnosti nacviku a uvedení divadelní hry *Divotvorný klobouk* od V. K. Klicpery. Tato hra byla nacvičena a veřejně odehrána v roce 1942. Místní studenti gymnázia ve Strážnici přesvědčili ke spolupráci tamějšího profesora a zkušeného divadelníka Josefa Hrušku. Ten si vzal na starost režii i jednu z hlavních rolí, zajišťoval rovněž maskování herců, a to profesionálními pomůckami z filmo-

vých ateliérů. Výrobu kulis pro tuto hru zajistil Josef Sup (bratr akad. malíře Karla Supa), odborný učitel kreslení. Poprvé se použila pouze náznaková scéna. Kostýmy byly zapůjčeny z profesionálních divadelních půjčoven. Hra se nacvičovala téměř tři měsíce, a to velmi intenzivně a dle vzpomínek pamětníků přinesla na velická divadelní prkna něco zcela nového. Jednalo se o první moderní pojetí divadelní hry.

Ochotníci v nejstarších dobách používali sériově vyráběné kulisy, které představovaly trojí prostředí – příroda (les), interiér světnice a selská jizba. Ostatní rekvizity si herci opatřovali na vlastní náklady. Podle vzpomínek pamětníků se hry nacvičovaly 2–5 měsíců předem. V případě silvestrovských inscenací pouze 14 dní předem.

„U Jagošů“ se divadlo hrávalo až do okamžiku, než byla postavena Kordárna. Následně byla představení divadelních her provozována v jídelně tohoto podniku. Za tímto účelem zde bývalo vybudováno i provizorní jeviště. V těchto prostorách se kromě divadla uskutečňovaly také některé plesy a zábavy.

Po vybudování kulturního domu působili ochotníci na prknech tohoto stánku, kde již našli odpovídající podmínky pro svou činnost. Ochotníci v této době hráli pod hlavičkou Závodního klubu ROH Kordárna. Jejich aktivita však postupně upadala, až ve své klasické podobě skončila úplně.

Vedle klasického ochotnického divadla působil ve Velké dlouhodobě také dětský divadelní kroužek. Mezi nejvýznamnější režisérky patřila paní učitelka Marie Hrbáčová. Na její práci se nyní snaží navázat paní učitelka Irena Mikesková.

V současné době se tradici činnosti ochotnického divadla ve Velké pokouší obnovit skupina dobrovolníků, která se snaží na své slavné předchůdce navázat i dramaturgicky. Pro své první představení nacvičují hru *Jako pralidé*, která měla být

rovněž jednou z posledních her, kterou ve Velké ochotníci v minulosti odehráli. U jednoho z původních herců se dokonce podařilo dohledat i původní text scénáře.

Premiéra je předběžně plánovaná na 20. listopadu 2020.

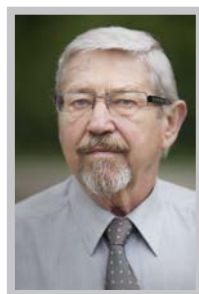
Lukáš Pachel

Byly časy, byly – vzpomínání na mizející velické rody 5. část

*Byly časy byly,
ale sa minúly,
po malúčkěj chvíli
mineme sa aj my.*

*A ked sa mineme,
mine sa krajina,
jako by odpaděl
vršek z rozmarýna.*

*Ked sa my mineme,
mine sa celý svět,
jako by odpaděl
červeněj růže květ.*

Dnes vám chceme představit třetí významný rod, jenž zanechal hlubokou stopu ve folklorním působení v našem městy, a to rod Klusáků, přestože tento klan nemá tak hluboko zapuštěné kořeny do velické hlíny, jako ty předcházející dva rody, o nichž jsme psali v minulých příspěvcích.

Klusákův rod přivádí do Velké nad Veličkou v srpnu 1891 nově ustavený nadučitel Karel Klusák, který pak ve zdejší městečku řediteloval plných 34 let. Ten se také velmi zasloužil o výstavbu nové školní budovy, jež se počala stavět v roce 1896 a provoz v ní byl zahájen v září 1897. V dnešní době slouží bývalá budova obecné školy jako reprezentativní sídlo Obecního úřadu ve Velké nad Veličkou.

Karel Klusák, st. (1861–1938) a jeho děti.

Rod Klusáků pocházel z Předklášteří u Tišnova. Nejstarší z nich, pan **nadučitel Klusák**, absolvent brněnského Slovanského ústavu pro vzdělávání učitelů započal svou pedagogickou dráhu v Podivíně, vyučoval též v Moravské Nové Vsi a do třiceti let působil jako správce jednotřídní školy v Josefově, odtud zamířil na Hornácko. Po příjezdu do Velké u Strážnice se ubytoval na Svárově, kde v domku naproti současné fary byla umístěna jedna třída (druhá byla vyučována v domku bývalého MNV na městečku) a v ní i velmi skromný učitelský byt. S panem nadučitelem přijela do Velké i jeho manželka

Julie a čtyři děti. Paní Julie, za svobodna Svobodová, pocházela z Podivína, kde byl její otec, dědeček chlapců Klusákových, vážným v Kuffnerově cukrovaru. V Josefově přišel na svět syn Karel (1886) i Vladimír (1888), taktéž Anna (1889) a Julius (1891), ve Velké se narodil bratr Leoš (1892), který však v následujícím roce zemřel a jako poslední pak dcera Marie (1894), provdaná později za řídícího učitele Jana Bureše. Trvale ve Velké zapustili kořeny, pracovně tu působili, usadili se a v hornáckém městečku jsou i pochováni děti pana nadučitele – Vladimír, Anna, Leoš a Marie.

Všechny děti pana nadučitele Klusáka se v novém hornáckém prostředí velmi brzy asimilovaly, našly si zde kamarády a co je zajímavé, upsalý se písňím, zpěvu, tanci, hudbě a veškerým lidovým tradicím tohoto kraje.

Po příjezdu do Velké a po celou dobu svého působení se nový ředitel zapojoval výrazně do folklorně-kulturních aktivit. Hned po nástupu do školy převzal od svého předchůdce rektora Antonína Pospíšila funkci kostelního varhaníka, čímž dosáhl i přilepšení ke svému platu. Svou prací a pomocí přispěl k zdárnému průběhu Národopisné výstavy konané roku 1894 ve Velké, která se stala jakousi generálkou pro Národopisnou výstavu československou (NVČ), na níž Hornáci v Praze o rok později návštěvníky svým účinkováním velmi zaujali. Po získání služebního bytu v nové škole se tato stávala častým místem a útočištěm umělců, kteří do Velké přijížděli (kupř. bratři Alois a Vilém Mrštíkovi, ředitel Národního divadla v Praze František Adolf Šubrt aj.),

ale i samotných Veličanů, neboť zde bývaly pořádány mnohé přednášky zaměřené předně na osvětu a zdraví. Při odchodu do důchodu v říjnu 1925 byl Karel Klusák jmenován čestným občanem Velké. Zemřel 9. 3. 1936, jeho žena Julie jako devětasedmdesátiletá 18. 4. 1942. Oba spočinuli na velickém hřbitově.

Z potomků pana nadučitele vám v následném povídání podrobněji představíme jen ty nejvýraznější, ostatní jen ve stručném přehledu. Nejdříve to bude **PhDr. Karel Klusák** (1886–1976), **pedagog**, který byl bezesporu jednou z výrazných osobností Velké nad Veličkou. Jako význačný jazykovědec – dialektolog (ovládal francouzštinu, italštinu, řečtinu, latinu i ruštinu), pedagog, všestranný muzikant a národopisný pracovník se svým významem staví po bok Martinu Zemanovi a jeho sestře Kateřině Hudečkové-Zemanové, MVDr. Vladimíru Pavlíkovi, generálu ing. Jiřímu Hudečkovi, či malíři Karlu Supovi.

Přestože se s Velkou nad Veličkou počíná seznamovat až od svých pěti let, brzy se s hornáckým prostředím sžívá a stává se z něho Veličan každým coulem, který celý život pak vyznává tradice této obce.

Narodil se 9. srpna 1886 v Josefově. On sám nebyl synem prvorozeným. Před ním přišel na svět bratr Vladimír, který však zemřel v raném dětství ještě před jeho narozením. Po pěti letech strávených na obecné škole ve Velké, přechází mladý Karel od školního roku 1898/1899 do nedávno otevřeného (1897) Státního českého gymnázia ve Strážnici. Toto slovácké městečko mu kromě přemíry vzdělávacích informací získávaných pilným studiem

dodává také značnou soběstačnost a zodpovědnost, jelikož už od primy býval v době strážnického pobytu odloučen od rodičů, jak uvádí v autobiografii. V době těchto studií Karel nezapomíná na svou velkou lásku – hudbu a zpěv. Rodinné a lidové prostředí na něho zapůsobilo tak mocně, že jej ovlivňovalo po celý život. Hudba jej provázela všude. Už na obecné škole hrával na housle i klavír a s tatínkem dokonce na varhany v kostele Máří Magdalény ve Velké.

Jako student gymnázia vypomáhal svou hrou na varhany při mších v obou strážnických kostelech až do maturity. Mimo to zpíval sólově i v založeném mužském sboru a pěveckém kvartetu (vedl nácviky), hrál též ve studentském smyčcovém orchestru. Často doprovázel školní sbor na harmonium a na veřejnosti hrál i skladby klasiků pod vedením profesora dr. Ošťádal, o vánočních svátcích pak v kostele na varhany lidové koledy i klasická díla.

Nesmíme opomenout, že byl i basistou v hudecké studentské muzice, ve které byl jeho bratr Vladimír primášem. Karel Klusák hudbou prostě žil po celý život. Také jako student romanistiky a bohemistiky na Filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze (1906–1911) se hned po krátkém pobytu v hlavním městě zapojil do činnosti pražského Slováckého krúžku, kde působil jako zpěvák a „nacvičovatel“ slováckých písní, jejichž nácvik vedl pomocí klavíru i jako cimbalista. Častým rádčem v tomto směru mu býval sochař Franta Úprka, který v Praze žil a tvořil.

Z Prahy si v roce 1909 „odskočil“ na přednášky do Paříže. Zde se na Sorbonně

zdokonaloval v konverzaci francouzštiny a hlouběji zkoumal starou francouzskou literaturu, z níž pak zpracoval starofrancouzský epos Guy de Bourgogne jako diplomovou práci, jež obsahovala kolem 150 stran. Při pobytu v Paříži se neopomněl zastavit u největšího francouzského sochaře Augusta Rodina, kterému pod oknem zazpíval píseň *Ty veličtí úradkové, tvrdého srděčka...* a byl vpuštěn k Mistrovi, neboť Rodin poznal hornácké hudece s primášem Pavlem Trnem a jejich písni spolu se zvyky místních vesničanů v zahradě u malíře Joži Uprky, jak jsme popisovali v minulých příspěvcích.

Karel Klusák jako správný hornácký patriot a Veličan věnoval na závěr vysokoškolských studií svému kraji diplomovou práci z češtiny nazvanou „Velické nářečí“, se samostatnou kapitolou, kterou věnuje svéráznému a zvláštnímu dialektu obce Nová Lhota, čímž dal najevo, kam patří a kde je doma.

Už v roce 1912 jako čerstvý absolvent filozofie se vrací do Strážnice, kde přednáší referát „O folklóru“, v němž nabádá na Sjezdu pokrokové mládeže všechny přítomné, aby udržovali lidové zvyky a kulturu, která je základem kultury národní. O čtyřiatřicet let později se v tomto městě spolupodílí s Vladimírem Úlehrou na koncepci prvního ročníku národopisných slavností ve Strážnici a zasedá i v porotě slavností.

Po promociích na FF UK v roce 1911 se prof. Klusák věnoval své profesi středoškolského učitele. Během prvních roků pedagogické praxe se seznámil se slečnou Marií Moučkovou z Žeravin, učitelkou a dcerou zdejšího mlynáře, která se stala

v roce 1917 jeho celoživotní partnerkou. Z jejich manželského svazku se narodily dvě dcery. První Marie, provdaná Machková, nar. 1918, se stala zubní lékařskou (ta vychovala dcery – dvojčata Evu a Kateřinu). Mladší Karlova dcera Eva, provdaná Oksnerová, nar. 1924, se stala profesionální knihovnicí a i její dvě dcery Kristýna a MUDr. Zuzana Němečková na dědečka, pradědečka i Velkou velmi vzpomínají tím, že občas zavítají na Horňácké slavnosti. Jeho potomci žijí v Brně, Znojmě aj.

Karel Klusák učil na Vyšší reálce ve Velkém Meziříčí, Československé obchodní akademii v Praze, od r. 1919 do r. 1925 pak na reálném gymnáziu v Trenčíně a následně od r. 1925 na brněnském gymnáziu na Křenové ulici.

V místech svého působení vyučoval většinou český jazyk a francouzštinu a svou mimoškolní aktivitu zaměřoval především k hudebnosti. V Trenčíně založil a řídil pěvecký sbor Spevokol a orchestr. Tu, dle hudebníka a přítele prof. PhDr. Bohumíra Štědrone, CSc. vrcholila jeho hudebně výchovná a umělecká činnost.

I v Brně, kde žil od r. 1925, věnoval volný čas hudebnímu životu a to jako sbormistr pěveckého kroužku Sokola Brno I., s jehož členy pořádal nejen koncerty, ale i hudební besedy a mnohé přednášky o hudbě a našich hudebních skladatelích.

Dr. Klusák, oproti bratru Vladimírovi, inklinoval v hudebním žánru více k hudbě klasické, přesto ani v Brně nezapomínal na místa svého dětství a mládí. Z moravské metropole se do Velké často vracel, přestože byl časově vytížen novou funkcí, když v letech 1937–1949 vykonával post zemského školního inspektora v Brně. Ve tři-

cátých letech se podílel s velickými učiteli (Bureš, Klusák, Hudeček), MVDr. Pavlíkem, generálem Hudečkem a obecními nadšenci na vybudování Horňáckého muzea Franty Úprky.

Ani v důchodovém věku nezahálel. I nadále pracoval v národopisné sekci Zemské kulturní rady v Brně, v níž prosazoval, aby byla ve školách věnována stálá péče lidové kultuře, a v letech 1954–1973 se podílel svými znalostmi a zkušenostmi na práci ve Slovanském ústavu ČSAV v Brně.

Od padesátých let též aktivně publikoval, zejména národopisné studie a články ponejvíce z Horňacka uveřejňované v Českém lidu, kupř. článek nazvaný *Horňáci mezi sebou* popisuje, jak se dovedou škádlit a dobírat obyvatelé jednotlivých vsí mezi sebou, jaké a proč jsou jejich „prízviska“, proč se vzájemně „hanlivě“ pojmenovávají apod., nebo jiný jeho obsáhlý článek *Z velických vzpomínek* zachycuje pracovní činnosti Veličanů během roku (vaření trnek, senoseče, žně...), zvykoslovné události, jejich popis i příhody (křtiny, velikonoční zvyky, odvozy chlapců na vojnu, svatby, fašanky i fašankové nálady u muziky, jarmaky i pouti...), zachycuje tu též vzácné hosty, kteří Velkou navštívili a zde tvořili apod.

Karel Klusák se podílel i na prvních ročnících Horňáckých slavností tím, že textem zabezpečoval programové letáčky a k prvním slavnostem sepsal brožuru nazvanou *Horňácké město* (20 stran), která se stala jednou z jeho z posledních prací. Další jeho bohatou činnost ovlivnilo zrakové postižení, když téměř oslepl. Zemřel 16. 3. 1976 v Brně.

Anna Klusáková (1889–1985), **učitelka**, narozená v Josefově (20. 10.), od tří let však vyrůstající ve Velké. Starší generace Veličanů ji znala a oslovovala jako tetu Andu. Do paměti mnohých hornáckých žen a dívek se zapsala jako nezapomenutelná učitelka dívčích ručních prací, která má velkou zásluhu na rozvoji vyšívání a udržování čistoty hornáckých krojů.

Z obecné velické školy přešla na Vyšší dívčí školu ve Vítkovicích (asi snad proto, že zde žila za zahradníka provdaná otcova sestra Marie Škrobánková-Klusáková). V roce 1908 pak získala externě na učitelském ústavu ve Slezské Ostravě aprobaci potřebnou k vyučování dívčích ručních prací. K samotné praxi se však dostala až po sedmi letech, když v době 1. světové války začala učit na obecné škole v Nové Lhotě, dále v Malé Vrbce, Kuželově i Hrubé Vrbce a samozřejmě ve Velké a taktéž i Javorníku. Svou pedagogickou praxi ukončila po téměř čtyřicetileté působnosti na měšťanské škole ve Velké roku 1953. S vděčností na ni vzpomínaly mnohé žákyně. Její neteř, paní ředitelka Alena Ptáčnicková, zapsala dojemnou vzpomínku. Jednou, když spolu obě procházely velickým hřbitovem, je zastavila (asi 1984) starší tetička v kroji, rodačka z Malé Vrbky, a s radostným úsměvem na tváři povídá: „*Náále, paní učitelko, ste to vy, vy ešte žijete? Eeej, enom ich opatrujete. To byli velice dobrá osoba. Oni nám chudobným aj puátno nosili do škouy, aj niti na vyšívání. Eeej, enom ich mějte rádi.*“ Anna Klusáková zůstala svobodná (snad z nešťastné lásky, snad vlivem celibátu, který byl pro učitelky zrušen až 24. 7. 1920), jako mnohé jiné její kolegyně v té době. Přesto vše byla

velmi činná, např. v Sokole, hlavně však na poli národopisném, kdy už od roku 1909 tančila a zpívala spolu s Vlastou Zemánovou i sestrou Marií a studentskou muzikou jejího bratra Vladimíra v lázních Luhačovice a celém širokém okolí. Velké a jejím tradicím dala skutečně hodně. Tento svět opustila 30. 3. 1985. Na velický hřbitov ji doprovázelo mnoho spoluobčanů.

Julius Klusák (1891–1974), **učitel**. Poslední mužský potomek pana nadučitele se narodil 7. dubna již uváděného roku v Josefově a také on studoval na gymnáziu ve Strážnici a učitelský ústav. Vyučoval na školách Veselska, kupř. v Kozojídkách, Hroznové Lhotě, Veselí nad Moravou. Za manželku pojal Marii Hříbnákovou z Kněždubu, se kterou vychovával dcery Marii (Marková, učitelka), Libuši a syna Břetislava. Později si zakoupili rodinný dům ve Veselí nad Moravou. Jeho děti vyrůstaly a žily mimo oblast Velicka.

I Julius byl starší hornácké veřejnosti znám co by dobrý muzikant, který hrával na housle a basu ve studentské, později též kantorské, muzice svého bratra Vladimíra. Zemřel 10. dubna 1974, pochován je na veselském hřbitově.

Marie Burešová-Klusáková (1896–1983) se narodila 17. května ve Velké jako poslední dítě nadučitele Karla. Po základní školní docházce navštěvovala Vyšší dívčí školu (Vesna Brno). Se sestrou Annou se jako tanečnice a zpěvačka taktéž zapojovala do všech národopisných akcí. V roce 1915 se provdala za učitele Jana Bureše (14. 5. 1890 – 6. 9. 1948), pocházejícího z Hlásnice na Vysočině. Ten vyučoval i řediteloval ve Velké. Jan Bureš jako legionář (Rusko, od r. 1916) a sokol zorga-

nizoval po roce 1920 spolu se švagrem Vladimírem spousty národopisných zájezdů spojených s vystupováním Veličanů (Vysoké Tatry, Praha, Trenčín, Trenčianské Teplice, Luhačovice, Brno, Třebíč, kyjovské roky atd.), na nichž účinkovala i jeho žena Marie. S manželem vychovala syna Jana (1928–1989), absolventa vinařské školy ve Valticích, působícího na východním Slovensku, ale i ve Frýdku Místku (manželka Cecilie, dcery Elena a Jana), jenž se po rozvodu vrátil do rodné Velké, kde také zemřel.

Rodičové Burešovi vedli syna Jana, předně však dceru Alenu Ptáčnickovou (6. 6. 1921 – 22. 5. 2007) k bohaté sokolské i národopisné – aktivní i organizátorské – činnosti, takže účinkovala na všech akcích zde uváděných. Paní Alena, učitelka a ředitelka škol (Velká nad Veličkou, Vnorovy),

během svého působení na školách našeho regionu i ve Velkých Pavlovicích, kde se seznámila s kolegou Antonínem Ptáčníkem (1908–1975), ředitelem školy, rovněž sokolem a národopiscem. Ten ji v roce 1946 pojal za manželku. Do roku 1969 žili na Břeclavsku, přesto Velkou o prázdninách a v době slavností vždy navštěvovali a na nich se aktivně po všech stránkách podíleli. Tak tomu bylo i po návratu do rodné obce od sedmdesátých let minulého století. Srdce paní učitelky náleželo, kromě rodiny, Velké, národopisu a Hornáckým slavnostem. Dnes na velických Huménkách, v jejím rodném domě, žije syn Antonín Ptáčník se svou manželkou Máňou Ptáčnickovou-Petříkovou.

O Vladimíru Klusákovi starším, synu pana nadučitele, a jeho rodině si popovídáme v příštím čísle.

PhDr. Antoř Mička

MSMRS Rybáři Velká nad Veličkou pořádají

RYBÁŘSKÝ KROUŽEK

Pro děti od 8 let

Přihlásit se můžete na:
www.rybarivelka.cz
emailem:
msmrs.velka@seznam.cz
Nebo na tel.
[774142387](tel:774142387)

Petrův zdar!

O rozvodech a manželství

Nevyčerpatelné je téma manželství, rozvodů, péče o děti a výživného. Co manželství, to originál. Věhlasný MUDr. Miroslav Plzák kdysi v 80. letech napsal dodnes vydávanou knihu „Klíč k výběru partnera pro manželství“. Její přínos pro dnešní dobu shledávám zejména v tom, jakému typu partnera se vyhnout. Naštěstí je příroda mocná čarodějka a zamilovaní milenci na dobré rady polozapomenutého manželského poradce nedbají, advokáti a rozvodoví soudci mají práci a školky jsou plné dětí, které by se bez slepé lásky rodičů nikdy nenarodily.

K advokátům chodí manželé většinou poté, co je manželství nenávratně rozvráceno a naší úlohou je „nachystat ty rozvodové papíry“, tzn. nachystat návrh na rozvod, dohodu o vypořádání společného jmění manželů a dohodu a úpravě poměrů k nezletilým dětem. Ačkoliv advokát není manželským poradcem a jeho úlohou není manželství zachraňovat, má jednat v zájmu klienta a tento zájem v konečném důsledku může k záchraně manželství vést.

Příkladem budiž rozvoduchtivá manželka, která mě oslovila k poradě před podáním návrhu na rozvod. Z provedené analýzy majetkoprávních poměrů rodiny, o kterých manželka měla doposud chatrné povědomí, však vyplynulo, že výše **společných** dluhů a závazků vůči věřitelům je nepříjemně vysoká. Aktiva neměla rodina téměř žádná a fakt, že manžel po návratu z práce udělá stojku a dluhy splácí,

svědčí pro zachování manželství. Po objasnění souvislostí se nepřekonatelný odpor manželky vůči manželovi stal překonatelným a manželství přetrvalo. *(Shora popisovaná majetkoprávní situace je typická pro mnoho českých rodin, takže pokud se někdo poznává, jedná se o podobnost čistě náhodnou.)*

Advokáti, kteří vedou své klienty k dohodě a nepřikládají polínka pod oheň planoucích emocí manželů nebo rodičů ve sporech o děti, jsou schopni svým klientům ušetřit spoustu času a nervů. Například mnozí rodiče, jinak zcela normální, zdraví a inteligentní jedinci, ani po letech od rozvodu a při vcelku slušné běžné komunikaci nejsou schopni se shodnout na takové banalitě, jako je pravidelné zvyšování výživného pro zvyšující se potřeby dítěte. Protože nejsou slučitelní a MUDr. Plzák by asi napsal, že se jedná o toxický vztah. Stalo se mi, že po úspěšném dohodovém rozvodu, kdy jsem poznal oba partnery, mě po letech od rozvodu osloví rozrušená matka, že otec nechce zvýšit výživné a neméně rozrušený otec to odůvodňuje a oba se chtějí soudit. Následně si s nimi na střídačku po telefonu povídám a zvýšení výživného domluvíme. A je na 2–3 roky klid. Kompromisní dohoda rodičů v tomto typu sporů znamená obvykle velké vítězství dětí. Ale toto bohužel není pravidlem a pak se scházíme u soudu. Neboť komu není rady, tomu...

*Mgr. Evžen Morávek,
advokát ve Velké nad Veličkou*

Známe svou cestu. Jen nechceme jít bosí po kamenech...

PAHOP

*Zdravotní ústav paliativní a hospicové péče, z.ú.
Palackého náměstí 293, 686 01 Uherské Hradiště
www.centrum-pahop.cz, telefon 737 077 376*

PAHOP JE NEMOCNICE DOMA

Domácí prostředí, péče, láska, pomoc, podpora, útěcha – těmito slovy se dá charakterizovat PAHOP, Zdravotní ústav paliativní a hospicové péče, z.ú. Hlavní činností domácího hospice je specializovaná zdravotní péče nevyčísitelně nemocným pacientům. O nemocné pečují multidisciplinární tým, který tvoří lékař, zdravotní sestry, sociální pracovník, pečovatelská, psycholog a dle přání nemocného i kněz.

Služby jsou zajištěny nepřetržitě 24 hodin denně, včetně víkendů a svátků. **Zdravotní péči lékařů a sester plně hradí pojišťovny.**

Součástí domácího hospice je terénní odlehčovací služba, která nahradí pečujícího blízkého člověka a umožní mu, aby si v této náročné službě odpočinul. Úhrada za poskytované služby je v souladu se zákonem o sociálních službách 108/2006 Sb., §44.

PAHOP JE NEMOCNICE DOMA,

kteřá pomáhá jak samotným pacientům, tak i osobám, které o ně pečují v regionu Uherské Hradiště, Uherský Brod, Luhačovice, Zlínsko a části Jihomoravského kraje.

Jak požádat PAHOP o péči:

- osobně – PAHOP, Palackého náměstí č. p. 293, Uherské Hradiště, 2.patro
pondělí – pátek 8.00–15.30 hodin
- zavolejte – 737 077 376
- osobně – PAHOP, Zahradní 973, Zlín-Malenovice, poliklinika, 1. patro
pondělí – pátek 7–10 hodin
- zavolejte – 733 212 193
- vyplnit formulář na
<https://www.centrum-pahop.cz/zadost-o-poskytnuti-mobilni-hospicove-pece>

Redakce zpravodaje uvítá vaše příspěvky nebo návrhy – co vás zajímá, co chcete vědět nebo sdělit občanům. Své připomínky, návrhy či sdělení můžete posílat mailem na adresu zpravodajvelka@centrum.cz nebo poštou na adresu: Kulturní komise, Obecní úřad, 696 74 Velká nad Veličkou. Uzávěrka příštího čísla je **20. listopadu 2020**.

Zpravodaj Obce Velká nad Veličkou 151, IČO 00285447, název zpravodaje: Velický zpravodaj (vychází 4x ročně), vydání září 2020, ev. číslo periodického tisku: MK ČR E 21709, zpravodaj vydává Obec Velká nad Veličkou. Redakční rada: L. Slováková, J. Machálová, L. Mikáč. Kontakt: zpravodajvelka@centrum.cz. Sazba a tisk: Nakladatelství Albert Boskovice.

*Soutěž TFA
Železný hasič.
Foto Petra Šiastná*

Pohádková cesta za dobrodružstvím

